

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์

สุทธิชัย โล่ห์นารายณ์^{1*} สุพจน์ ทรายแก้ว² สาธิต วงศ์อนันต์นนท์³

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการณ์ แนวทาง และรูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ 2) ศึกษายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ 3) ศึกษาปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ที่ส่งผลต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ และ 4) เสนอแนะตัวแบบการพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 21 คน ซึ่งเป็นคณะกรรมการการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ โดยเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการโดยผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 372 คน จากจำนวนประชากร 5,248 คน ซึ่งเลือกจาก บุคลากรภาครัฐ ภาคธุรกิจและภาคประชาชน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณตามสูตรของทาร์โร ยามาเน่ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการณ์ แนวทาง และรูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.56) 2) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ ปัจจุบันพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.69) 3) ปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ที่ส่งผลต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ตัวนี้ สามารถอธิบายความผันแปรได้ ร้อยละ 55.90 ($R^2 = 0.559$) ของยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 4) ตัวแบบการพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสังเคราะห์จากงานวิจัยและการสนทนากลุ่ม สรุปได้ดังนี้ (1) ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (2) ด้านการจัดการโลจิสติกส์ (3) ด้านการพัฒนาช่องทางการตลาด (4) ด้านการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ และ (5) ด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในแหล่งท่องเที่ยว

คำสำคัญ : การท่องเที่ยว จังหวัดบุรีรัมย์ ยุทธศาสตร์

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี e-mail: suddichai_lonara@hotmail.com

² สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี e-mail: saisupot@vru.ac.th

³ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา e-mail: satitv17@gmail.com

* ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: suddichai_lonara@hotmail.com

INTEGRATED TOURISM STRATEGY FORMULATION OF BURI RAM PROVINCE

suttichai Lonarai^{1*} Supot Saikaew² Saatit Wonganannon³**Abstract**

The objectives of this research were to 1) study the states, approaches and patterns of tourism of Buri Ram province, 2) study the integrated tourism strategies of Buri Ram province, 3) study the factors of tourism development of Buri Ram province that affecting the strategies of integrated tourism strategies of Buri Ram province, and 4) propose the model of development for the strategies of integrated tourism of Buri Ram province. This study was a mixed methods research of the qualitative and quantitative research. The qualitative research was conducted using in-depth interviews. There were 21 key informants who were the Buri Ram provincial tourism committees, they were purposively selected and the data were analyzed by interpretation. The quantitative research was conducted using 372 respondents of the population of 5,248 persons who were selected from public officials, private sector and people sector. The sample size was obtained using Taro Yamane's formula. 1) The states, approaches and patterns of tourism of Buri Ram province revealed that was, overall, at a high level ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.56). 2) The current integrated tourism strategies of Buri Ram province revealed that was, overall, at a high level ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.69). 3) The factors of tourism development of Buri Ram province that affecting the strategies of integrated tourism strategies of Buri Ram province These 4 factors could explain 55.90 percent ($R^2 = 0.559$) of the variation of integrated tourism strategies of Buri Ram province at the significance level of 0.05. 4) The proposed model to develop the integrated tourism strategies of Buri Ram province which were synthesized research findings and group discussions as follows: (1) creative tourism management, (2) logistics management, (3) developing marketing channel, (4) creating innovation for integrated tourism management, and (5) solid waste management in tourism sites.

Keywords : Integrated Tourism, Buri Ram Province, Strategies

¹ Doctor of Public Administration in Public Administration, valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage, e-mail: suttichai_lonarai@hotmail.com

² Department of Public Administration, college of Innovation Management, valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage, e-mail: saisupot@vru.ac.th

³ Supervisor Group, The Secretariat of the Senate, e-mail: satitv17@gmail.com

* Corresponding author, e-mail: suttichai_lonarai@hotmail.com

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก รัฐบาลของประเทศต่างกำลังให้ความสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งตลาดท่องเที่ยวโลก โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียและอาเซียนต่างกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั่วโลก เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศตนเพิ่มมากขึ้น ภารกิจด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นภารกิจที่ถูกผสมผสานกลมกลืนไปกับการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ดังนั้น การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศต่างๆ จึงได้มีการบูรณาการงานด้านการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งหากประเทศใดมีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ชัดเจน บนพื้นฐานของเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง โครงสร้างพื้นฐานที่ดีทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ และบุคลากรภาคการท่องเที่ยวมีศักยภาพด้วยแล้ว จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้ประเทศนั้นๆ มีข้อได้เปรียบในการแข่งขันและสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวของตนให้เติบโตได้อย่างมั่นคง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558:1)

การท่องเที่ยวหรือการส่งเสริมการท่องเที่ยว ถือว่าเป็นนโยบายสำคัญของประเทศไทย ซึ่งเป็นภาคอุตสาหกรรมที่สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก รายได้จากการท่องเที่ยวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของภาคบริการที่มีสัดส่วนมากกว่าภาคการผลิตอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 50 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมหรือ GDP ทั้งประเทศ นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่ง รวมไปถึงการค้าและการลงทุนในประเทศอีกด้วย

สถานการณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อในอดีตจังหวัดบุรีรัมย์เป็นจังหวัด ที่ไม่ใช่เป้าหมายของการท่องเที่ยว แต่ในปัจจุบัน จังหวัดบุรีรัมย์กลายมาเป็นเป้าหมายของการท่องเที่ยวในลำดับต้นๆ ของประเทศ และจังหวัดอื่น กลายมาเป็นเป้าหมายรองลงมาต่อจากจังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อก่อนจังหวัดบุรีรัมย์มีเพียงสถานที่ท่องเที่ยวที่ขึ้นชื่อประจำจังหวัดด้านประวัติศาสตร์ ที่เป็นโบราณสถานและโบราณวัตถุ แต่เพียงอย่างเดียว นั่นก็คือ ประสาทหินเขาพนมรุ้ง และปราสาทเมืองต่ำ แต่ ณ ปัจจุบัน จังหวัดบุรีรัมย์ ได้มีแหล่งท่องเที่ยวใหม่หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่ถูกมนุษย์สร้างขึ้นนั่นก็คือ สนามฟุตบอลไอโมบาย สเตเดียม และสนามแข่งรถบุรีรัมย์ อินเตอร์ เนชันแนล เซอร์กิต เพิ่มขึ้นมา เพื่อเป็นทางเลือกใหม่ให้นักท่องเที่ยว จึงทำให้ ณ ปัจจุบัน รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์เพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิม จังหวัดบุรีรัมย์เป็นอีกสถานที่หนึ่งที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

ในขณะนี้เราก็คงทราบกันดีอยู่แล้วว่า นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลจังหวัดอื่นๆ ก็ได้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดของตนขึ้นมา เพื่อให้เกิดรายได้ และตอบสนองนโยบายของรัฐบาล จึงทำให้จังหวัดบุรีรัมย์ประสบกับปัญหาในเรื่องของการแข่งขันทางการท่องเที่ยวในเขตภาคอีสาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นภาวะคุกคามทางการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์โดยตรง ตลอดจนสภาพและปัญหาของยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเดิม สมควรที่จะได้รับการพัฒนาและปรับปรุง เพื่อยกระดับของการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม เพื่อต้องการรักษาภาพแชมป์ทางการท่องเที่ยวในเขตอีสานใต้ไว้ให้ได้ และรักษาภาพความเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ให้คงอยู่ต่อไป จึงเป็นที่มาของยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการสร้างยุทธศาสตร์เชิงรุกให้กับการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ จากปัญหาที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยซึ่งเป็นคนในพื้นที่ จึงต้องการที่จะทำการศึกษาถึงปัจจัยของความสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ และสร้างยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ขึ้นมา เพื่อช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของชาวบุรีรัมย์ให้ดีขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรให้มีการศึกษาในเรื่องยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ แนวทาง และรูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์
4. เพื่อเสนอแนะตัวแบบยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย บุคลากรด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดบุรีรัมย์ ปลัดจังหวัดบุรีรัมย์ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์ ท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ พัฒนาการจังหวัดบุรีรัมย์ เกษตรจังหวัดบุรีรัมย์ วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ ประชาสัมพันธ์จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้อำนวยการโครงการชลประทานจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุรินทร์ หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง นายกเทศมนตรีเมืองบุรีรัมย์ ประธานหอการค้าจังหวัดบุรีรัมย์ ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดบุรีรัมย์ ประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ประธานสโมสรฟุตบอล บุรีรัมย์ ยูไนเต็ดและ/หรือผู้บริหารที่เกี่ยวข้องของในองค์กร ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดบุรีรัมย์เป็นกรรมการและเลขานุการ รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 21 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งมีโครงสร้าง

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ประกอบด้วย บุคลากรภาครัฐ บุคลากรภาครัฐ และบุคลากรภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5,248 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 372 คน ได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ซึ่งยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 5 หรือ 0.05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง ที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา หรือหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) ได้ค่าเท่ากับ 0.84 และการทดสอบเพื่อหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามทั้งฉบับจากค่าครอนบาค (Cronbach) ได้ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ (1) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง (2) การสังเกตการณ์ และ (3) การสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามในการสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การจัดกลุ่มประเด็นข้อมูลในแต่ละด้านออกมาเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย จากนั้นจึงนำผลวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาเป็นฐานข้อมูลในการจัดทำแบบสอบถาม ในการวิจัยเชิงปริมาณต่อไป

ในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณแสดงผลการศึกษาในรูปของตาราง รวมทั้งใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ มีดังนี้ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ

สรุปภาพรวมความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้

1. สถานการณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ในปัจจุบันสถานการณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ในปัจจุบันมีการเติบโตอย่างก้าวกระโดด ตลอดระยะเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา เห็นได้ชัด

อย่างเป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเป็นการเติบโตของสนามบิน โรงแรมต่างๆ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ตลอดจนธุรกิจร้านอาหาร

2. แนวทางหรือกรอบที่กำหนดขึ้นระหว่างรัฐบาลกับหน่วยงานในพื้นที่ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า จังหวัดบุรีรัมย์มีแนวทางหรือกรอบการพัฒนาเพื่อที่จะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวอารยธรรมขอม และกีฬามาตรฐานระดับโลก จะใช้ยุทธศาสตร์นี้เป็นหลัก จะมีการนำเรื่องสปอร์ตเข้ามาเป็นส่วนร่วมเป็นจุดขาย เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอม เช่น ปราสาทพนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ ผ้าไหม การเกษตรที่มีชื่อเสียง ภูเขาไฟภูกระโดง และมีการเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และประเทศกัมพูชา

3. ผู้นำที่มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐ และภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ผ่านมาที่ปรากฏให้เห็นเป็นต้นแบบก็คือ ทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ และประธานสโมสรบุรีรัมย์ยูไนเต็ดเป็นผู้นำในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง

4. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า มีการจัดกลุ่มการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างจังหวัดในเขตนครชัยบุรีรินทร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันในจังหวัด คือ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และ สุรินทร์ และการประสานความร่วมมือกับต่างประเทศในการจัดการแข่งขันโมโตจีพี และจัดการแข่งขันวิ่งมาราธอน ซึ่งชาวต่างประเทศให้ความสนใจเป็นอย่างมาก และจัดกิจกรรมร่วมกันกับประเทศกัมพูชา คือ การแข่งเรือยาวประเพณี เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ชาติของแต่ละประเทศร่วมกัน

5. การรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาเครือข่ายและเส้นทางการท่องเที่ยว พบว่า การรวมกลุ่มนครชัยบุรีรินทร์ทั้ง 4 จังหวัดนั้นเป็นสิ่งที่ดี เพราะทั้ง 4 จังหวัด คือ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ นอกจากจะมีพื้นที่ติดต่อกันแล้ว ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องและคล้ายคลึงกัน คือ แหล่งท่องเที่ยวทางอารยธรรมขอม โบราณ หากมีหรือเปิดเส้นทางการท่องเที่ยวร่วมกัน ก็จะส่งผลให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น และนักท่องเที่ยวยังสามารถเรียนรู้เส้นทางอารยธรรมขอมโบราณได้ชัดเจนขึ้น และจังหวัดบุรีรัมย์มีการประสานความร่วมมือกับจังหวัดอุดรธานีของประเทศกัมพูชา เกี่ยวกับการเปิดด่านพรมแดนช่องตะกู ให้เป็นด่านพรมแดนถาวรภายในปี พ.ศ. 2561

6. ทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนา พบว่า (1) จังหวัดบุรีรัมย์มีภูเขาไฟกระโดงที่ดับแล้ว และกรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัด (2) จังหวัดบุรีรัมย์มีโบราณสถานที่สำคัญและเป็นรู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ คือ ปราสาทพนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ และวัดเขาอังคาร เป็นต้น (3) ประเพณีที่ถือว่าเป็นวิถีชีวิตของคนพื้นเมือง คือ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีแข่งวัวอีสาน ประเพณีขึ้นเขากระโดง ประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้ง และประเพณีแข่งเรือยาวที่อำเภอสตึก และ (4) จังหวัดบุรีรัมย์มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทที่สร้างขึ้น คือ สนามไอโมบาย สนามแข่งรถ เฟลล่าเลน ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

7. ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า จังหวัดบุรีรัมย์ควรพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงกีฬา และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควบคู่กันไป เนื่องจากจังหวัดบุรีรัมย์มีจุดเด่นหรือจุดแข็งทั้งสองด้าน

8. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ควรเน้นการพัฒนาหรือรักษาความสะอาด ขยะมูลฝอย เพราะเมื่อจังหวัดบุรีรัมย์เป็นเมืองท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวเข้ามามากก็จะทำให้ขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัวไปด้วย และควรทำนุบำรุงและรักษาสภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น ปราสาทโบราณ ให้อยู่ในสภาพที่ดี หรือคงสภาพได้ยาวนาน อีกทั้งควรเน้นในเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวหรือมาเยือนจังหวัดบุรีรัมย์

ข้อสรุปจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 21 คน มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า จังหวัดบุรีรัมย์ควรพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงกีฬา และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควบคู่กันไป เนื่องจากจังหวัดบุรีรัมย์มีจุดเด่นหรือจุดแข็งทั้งสองด้าน โดยคำนึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของคนในท้องถิ่นและโบราณสถานที่สำคัญของจังหวัด ด้วยการเชื่อมประสานจังหวัดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอีสานใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เขตนครชัยบุรีรินทร์ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัด

สุรินทร์ พร้อมกันนั้นควรยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยเชื่อมประสานกับนักกีฬาต่างประเทศในระดับสากล รวมทั้งควรมีการประชาสัมพันธ์ที่ไร้พรมแดนในยุคเทคโนโลยีที่ทันสมัย

2. การสังเคราะห์ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์

ในการสร้างยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาจากการวิจัยเชิงคุณภาพ มาเป็นสรุปและกำหนดเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ด้วยเทคนิค SWOT Analysis เพื่อยกร่างยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

วิสัยทัศน์ คือ “คนบุรีรัมย์มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีบ้านเมืองน่าอยู่ เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางเชิงบูรณาการ”

พันธกิจ ประกอบด้วย

- 1. ส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้จุดเด่นทางศิลปวัฒนธรรมและการกีฬา
- 2. ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ
- 3. พัฒนาช่องทางการตลาดให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว
- 4. ส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว
- 5. พัฒนาระบบโลจิสติกส์รองรับการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ

ประเด็นยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้จุดเด่นทางศิลปวัฒนธรรมและการกีฬา

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาช่องทางการตลาดให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในแหล่งท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการโลจิสติกส์รองรับการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ

3. การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพการณ์ แนวทาง และรูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากต่อภาพรวม สภาพการณ์ แนวทาง และรูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ($\bar{X} = 3.95, SD = 0.563$)

2. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
ด้านนโยบายรัฐบาลและหน่วยงานในพื้นที่	3.86	0.639	มาก
ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	3.94	0.572	มาก
ด้านเครือข่ายและการมีส่วนร่วม	3.92	0.160	มาก
ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.07	0.597	มาก
ภาพรวม	3.86	0.639	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากต่อภาพรวมปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ($\bar{X} = 3.86, SD = 0.639$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากต่อปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.07, SD = 0.597$) รองลงมาได้แก่ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากต่อปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.94, SD = 0.572$) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากต่อปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ด้านเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.92$, $SD = 0.160$) และ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากต่อปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านนโยบายรัฐบาลและหน่วยงานในพื้นที่ ($\bar{X} = 3.86$, $SD = 0.639$) ตามลำดับ

3. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	3.82	0.761	มาก
ด้านการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ	3.77	0.790	มาก
ด้านการพัฒนาช่องทางการตลาด	3.77	0.722	มาก
ด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในแหล่งท่องเที่ยว	3.63	0.832	มาก
ด้านการจัดการโลจิสติกส์	3.78	0.819	มาก
ภาพรวม	3.76	0.639	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากต่อภาพรวมยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ ($\bar{X} = 3.76$, $SD = 0.639$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากในด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.82$, $SD = 0.761$) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากในด้านการจัดการโลจิสติกส์ ($\bar{X} = 3.78$, $SD = 0.819$) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากในด้านการพัฒนาช่องทางการตลาด ($\bar{X} = 3.77$, $SD = 0.722$) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากในด้านการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ ($\bar{X} = 3.77$, $SD = 0.790$) และ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากในด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.63$, $SD = 0.832$) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ส่งผลต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ส่งผลต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์

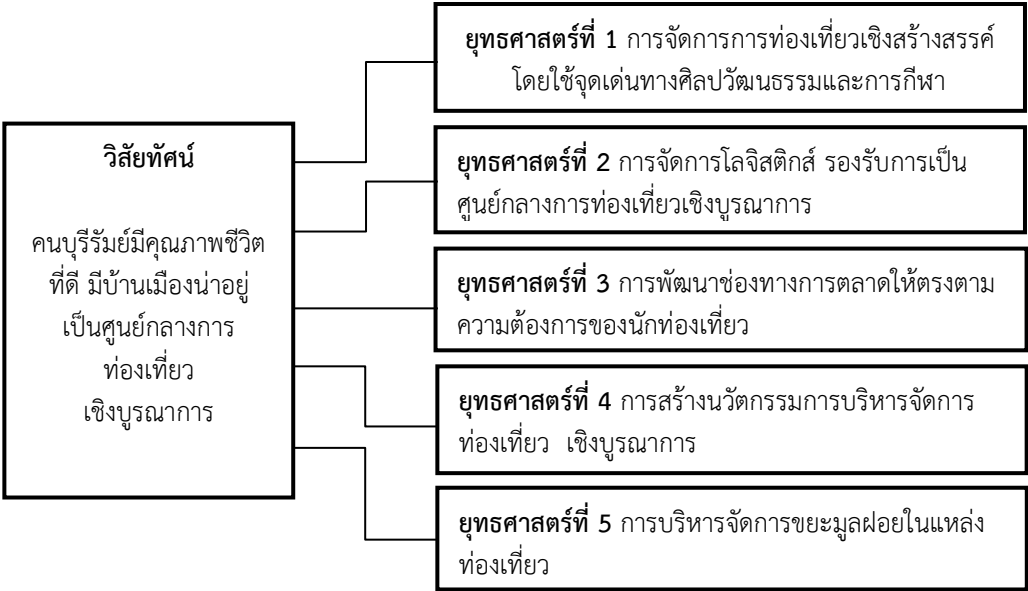
ตัวพยากรณ์	Beta	t-value	Sig.
(1) ด้านนโยบายรัฐบาลและหน่วยงานในพื้นที่	0.136	2.357	0.019*
(2) ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	0.189	4.182	0.000*
(3) ด้านเครือข่ายและการมีส่วนร่วม	0.273	5.732	0.000*
(4) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	0.201	4.372	0.000*
n=372, R ² = 0.559, F test = 116.373, Sig.= .000			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านนโยบายรัฐบาลและหน่วยงานในพื้นที่ (2) ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (3) ด้านเครือข่ายและการมีส่วนร่วม และ (4) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ส่งผลต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ ร้อยละ

55.9 ($R^2 = 0.559$) โดยเรียงลำดับจากความสำคัญจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ (1) ด้านเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ($Beta = 0.273$) (2) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ($Beta = 0.201$) (3) ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($Beta = 0.189$) และ (4) ด้านนโยบายรัฐบาลและหน่วยงานในพื้นที่ ($Beta = 0.136$) ตามลำดับ

5. ตัวแบบยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ คือ การพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ควรให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์เรียงลำดับจากความสำคัญมากไปน้อย ดังนี้ (1) ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (2) ด้านการจัดการโลจิสติกส์ (3) ด้านการพัฒนาช่องทางการตลาด (4) ด้านการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ และ (5) ด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในแหล่งท่องเที่ยว ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ตัวแบบยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์

การอภิปรายผล

1. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ว่า จังหวัดบุรีรัมย์ควรพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงกีฬา และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควบคู่กันไป เนื่องจากจังหวัดบุรีรัมย์มีจุดเด่นหรือจุดแข็งทั้งสองด้าน โดยคำนึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของคนในท้องถิ่นและโบราณสถานที่สำคัญของจังหวัด ด้วยการเชื่อมประสานจังหวัดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอีสานใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เขตนครชัยบุรินทร์ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ พร้อมกันนั้นควรยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยเชื่อมประสานกับนักกีฬาต่างประเทศในระดับสากล รวมทั้งควรมีการประชาสัมพันธ์ที่ไร้พรมแดนในยุคเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีสาเหตุเนื่องจาก ผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีประสบการณ์โดยตรงกับการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ในปัจจุบัน ล้วนเข้าใจบริบทของจังหวัดได้ดีโดยเฉพาะจุดแข็งของการท่องเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งด้านโบราณสถาน เช่น ปราสาทพนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ วัดเขาอังคารที่มีกรมศิลปากรเข้ามาดูแลอยู่ และเมื่อผนวกรวมกับวัฒนธรรมประเพณีของคนบุรีรัมย์ที่มีมาแต่ดั้งเดิมแล้ว เช่น ประเพณีแข่งเรือยาว ประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้ง ประเพณีขึ้นเขากระโดง ประเพณีแข่งว่าวอีสาน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สามารถที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวของจังหวัดได้เป็นอย่างดี และการพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงกีฬานั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องได้ของคนบุรีรัมย์โดยตรง เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่เข้ามาท่องเที่ยวเชิงกีฬาเป็นประจำ อีกทั้งผู้นำทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการจัดกิจกรรมระดับสากลหรือระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง ทำให้เศรษฐกิจของจังหวัดบุรีรัมย์คึกคักอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

2. ด้านสภาพการณ์ แนวทาง และรูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ นั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก เนื่องจากในสถานการณ์ปัจจุบัน (1) การท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นกว่าแต่ก่อน และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ (2) จังหวัดบุรีรัมย์ มีการเติบโตอย่างก้าวกระโดด จึงทำให้ธุรกิจโรงแรม ที่พัก และร้านอาหาร ยังไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว (3) มีการพัฒนาสนามบิน และการขยายถนน 4 เลนทั่วทุกเส้นในจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อความสะดวกสบาย และย่นระยะเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยว และ (4) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและเชิงกีฬาเป็นที่ประจักษ์และรับรู้ได้ของทุกฝ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิฐาน ไชยเรือง (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตามเส้นทางแหล่งอารยธรรมขอมในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาของยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามเส้นทางอารยธรรมขอมในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างโดยรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ประกอบไปด้วย (1) ยุทธศาสตร์ความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรมทั้งสามภาคส่วน ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน (2) ยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงแหล่งอารยธรรมขอมทั้งสี่แห่งอย่างเป็นรูปธรรม (3) ยุทธศาสตร์แหล่งรายได้ทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน และ (4) ยุทธศาสตร์การทะนุบำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการ

3. ด้านปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้านนั้น กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับมากทุกด้าน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าจังหวัดบุรีรัมย์มีความพร้อม (1) การจัดการแข่งขันฟุตบอลในระดับประเทศและต่างประเทศ ที่สนามไอโมบายสเตเดียม (2) ผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีโดย รู้จักักทหาย ปราศรัยกับบุคคลทั่วไป แสดงความเป็นกันเอง และให้ความช่วยเหลือผู้อื่น (3) การสร้างสนามฟุตบอล ไอโมบาย สเตเดียม และ การสร้างสนามแข่งรถ ช้าง อินเตอร์ เนชั่นแนล เซอร์กิต และ (4) อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์นั้น ได้รับรู้และเป็นส่วนหนึ่งในพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอยู่แล้ว อีกทั้งผลลัพธ์ของการพัฒนาเป็นที่ประจักษ์และรับรู้ได้ของทุกฝ่าย ทั้งในส่วนของนักท่องเที่ยว ผู้บริหารงานท่องเที่ยว และผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

4. ด้านยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ ที่แบ่งเป็น 5 ด้านนั้น กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับมากทุกด้านนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าจังหวัดบุรีรัมย์มีการพัฒนาการท่องเที่ยวในสถานการณ์ปัจจุบันของบุรีรัมย์ ดังนี้ (1) การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตชุมชน (2) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาพัฒนาในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว (3) มีการตั้งเว็บไซต์ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว และเทศกาลท่องเที่ยวที่น่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยว (4) มีการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารในการบริหารจัดการ ขยะมูลฝอย และ (5) ป้ายคำแนะนำข้อควรปฏิบัติในสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับรู้และเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดอยู่แล้ว อีกทั้งผลลัพธ์ของการพัฒนาตามยุทธศาสตร์เป็นที่ประจักษ์และรับรู้ได้ของทุกฝ่าย ทั้งในส่วนของนักท่องเที่ยว ผู้บริหารงานท่องเที่ยว และผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Speier (2005 : Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวและการพัฒนาแบบยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวเป็นทางเลือกที่สำคัญของการพัฒนาได้รับการส่งเสริมศักยภาพเพื่อเสนอการผสมผสานที่เป็นเอกลักษณ์ของลักษณะต่างๆ เพื่อตอบสนองมิติทางการพัฒนาแบบยั่งยืน สำหรับการพัฒนายังยืนต้องประกอบด้วยสังคมและมนุษย์ ตลอดจนเป้าหมายการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่สัมฤทธิ์ผลที่ดำเนินการภายในบริบทของการปกป้องวัฒนธรรมของมนุษย์และสภาพแวดล้อม อนึ่งความเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาการท่องเที่ยวกับการพัฒนาแบบยั่งยืนปรากฏว่าไม่มีโอกาสใดเลยที่มิติทั้งของการพัฒนาแบบยั่งยืนได้รับแสดงผล

5. ด้านปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ส่งผลต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับความสำคัญมากไปน้อย ดังนี้ (1) ด้านเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (2) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว (3) ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ (4) ด้านนโยบายรัฐบาลและหน่วยงานในพื้นที่ เป็นปัจจัยที่ส่งผลอิทธิพลต่อยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ จากการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคลากรการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ หรือเกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์นั้นมีความเข้าใจ รับรู้บริบทต่างๆ เกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ได้เป็นอย่างดี

โดยเฉพาะการรับรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ พร้อมกันนั้นบุคลากรดังกล่าวยังได้ร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวและร่วมขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์

6. ด้านตัวแบบยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์นั้น ควรให้น้ำหนักในการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การพัฒนาและขับเคลื่อนตามความสำคัญเรียงจากสำคัญมากไปน้อย ดังนี้ (1) ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (2) ด้านการจัดการโลจิสติกส์ (3) ด้านการพัฒนาช่องทางการตลาด (4) ด้านการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ และ (5) ด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในแหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. จังหวัดบุรีรัมย์ควรเน้นเรื่องการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและเชิงกีฬาไปพร้อมๆ กับการวางแผนการท่องเที่ยวประเภทกิจกรรมที่สร้างขึ้น เช่น การแข่งขันฟุตบอลและแข่งรถ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างขึ้นมาเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

2. จังหวัดบุรีรัมย์ควรนำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ ไปปรับใช้โดยให้ความสำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ (1) ด้านจุดเด่นทางศิลปวัฒนธรรมและการกีฬา (2) ด้านการจัดการโลจิสติกส์รองรับการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ (3) ด้านการพัฒนาช่องทางการตลาดให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว (4) ด้านการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ และ (5) ด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ในประผลสำเร็จยิ่งขึ้น

3. จังหวัดบุรีรัมย์ควรตัวแบบยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ไปขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยในการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้ (1) ด้านเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (2) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว (3) ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ (4) ด้านนโยบายรัฐบาลและหน่วยงานในพื้นที่ ตามลำดับ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษา เรื่อง “ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบุรีรัมย์” ในครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือจาก ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สาธิต วงศ์อนันต์นนท์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ ตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์ ที่ได้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ที่ได้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขดุษฎีนิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้คำแนะนำและเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ จนสำเร็จลงด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ ขอแสดงความดีและประโยชน์ใดๆ ของการวิจัยครั้งนี้ แด่บิดา มารดา ผู้มีพระคุณอันยิ่งใหญ่ รวมทั้งครอบครัว พี่น้องทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจ ให้ความรัก ความห่วงใย ละให้การสนับสนุนด้วยดีตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2558 - 2560. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- นิคม จารุมณี. (2536). การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: โอเคียนส์โตร์.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2546). การบริหารเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- อิชฐาน ไชยเรือง. (2559). ยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามเส้นทางแอ่งอารยธรรมขอมในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

Certo, S. C. & Peter, J. P. (1991). **Strategic management: Concepts and application**. (2 nd ed). Singapore: McGraw - Hill.

Mill, R. C. (1990). **Tourism: The international business**. New Jersey: Prentice Hall.

Speier. (2005). The hidden minefields in the adoption of sales force automation technologies. **Journal of Marketing**: July 2002, Vol. 66, No. 3, pp. 98-111.

Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis**. New York: Harper and Row Publications.